«Я у світі»
4 клас (35 год)

Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги щодо рівня загальноосвітньої підготовки учнів
Людина	
Неповторність кожної людини. Життя людини – найвища цінність. Людське «Я». Історії досягнень людини в науці, спорті, мистецтві (на вибір вчителя й учнів). Обговорення можливостей досягнення успіху.	Учень: - *має уявлення* про неповторність кожної людини (зовнішність, поведінка, здібності, характер); - неприпустимість заподіяння будь-якої шкоди собі й іншим; - можливості людини; значення знань, освіти, працелюбства в житті людини, в досягненні успіхів; - *наводить приклади* досягнень людей.
Людина серед людей	
Роль спілкування в житті людини. Культура поведінки. Обговорення різноманітних ситуацій. Правила поведінки в гостях. Уникнення конфліктів з іншими людьми. Людські чесноти.	Учень: - *має уявлення* про культуру взаємин людей в сім'ї, школі, на вулиці; - *вживає* доречно слова етикету; - *встановлює* зв'язки між конкретними вчинками і ставленням людей, наводить конкретні приклади; - *уміє* поводитись в гостях; - *знає правила* гостинності; - *розуміє* значення добрих взаємин, їх перевагу над конфліктами, сутність дружелюбності, милосердя, поступливості, наполегливості, відповідальності; - *наводить приклади* такої поведінки,

	де виявляються ці чесноти; - *прагне до вироблення* цих якостей.
Людина в суспільстві	
Ознайомлення з громадянськими правами й обов'язками. Основні символи держави. Турбота кожного про довкілля, культурну спадщину. Приклади правопорушень серед дітей і юридична відповідальність за їх скоєння. Моделювання різних соціальних ролей (учень-вчитель-директор школи-продавець-екскурсовод-водій-міліціонер і т.д.)	Учень: *має уявлення* про права й обов'язки члена суспільства: право на життя; право кожного на захист, любов і піклування; право на працю, захист, відпочинок; право на освіту; взаємні обов'язки батьків і дітей; - *знає* зміст основних символів держави (гімн, прапор, герб, мова); - *має уявлення* і *виявляє* в поведінці турботу про довкілля та культурну спадщину; - *наводить* і *оцінює* приклади позитивного й негативного ставлення до старших і молодших; Учень: - *знає* про можливі правопорушення серед дітей, *наводить* приклади; *аргументує* значення дотримання правил співжиття в суспільстві; невідворотність відповідальності за скоєні правопорушення; *уміє* розкривати соціальні взаємозв'язки між людьми в процесі виконання соціальних ролей
Людина і світ	

Земля – спільний дім для всіх людей. Україна на карті світу. Уявні подорожі в інші країни (проект). Найближчі сусіди України. Співробітництво людей з проблем збереження природи і життя. Внесок кожної людини в збереження різних культур і природних багатств. Внесок українців у винаходи людства, інші досягнення (науці, культурі, спорті).	Учень: - *має уявлення* про Землю як спільний дім для всіх людей, необхідність толерантного ставлення до різноманітності культур, звичаїв народів; Україну як одну із країн на карті світу, суверенну державу; про країни-сусіди; - *наводить приклади* співробітництва України з іншими країнами з проблем збереження природи, енергозбереження, безпечного життя, боротьби зі стихіями; - *виявляє* патріотичні почуття і *прагнення* знати більше про досягнення українців в різних галузях (у науці, культурі, спорті).